

לכבוד:

יו"ר וחברי הוועדה למיזמים ציבוריים

הכנסת

א.נ.

הנדון: תזכיר חוק לקידום התחרות בשוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשפ"ו-2025

1. פורום חברות הקריפטו, בלוקצ'יין וה- web 3.0 הוקם על-ידי שורת חברות מובילות בתחום הקריפטו במטרה לקדם את פעילות הענף בישראל ("הפורום"). אנו סבורים שתשומת הלב אשר מקדישה הממשלה לנושא – מוצדקת ומבורכת ואנו מתכבדים לפנות אליכם בנוגע לתזכיר החוק שבנדון.
2. אנו מזמינים אתכם לעיין כרקע לדברים בדוח הוועדה לגיבוש חזון ואסטרטגיה לאומית לישראל בתחום הקריפטו (בראשות מר אריק פינטו), אשר מצורף כאן לנוחותכם. הדוח מפרט את חשיבות תחום הקריפטו להמשך התפתחות המשק הישראלי ואת הקשיים בתחום.
3. טרם ניכנס לגופם של דברים, נציין כי לטעמנו הצעת החוק מצריכה פרסום של דוח הערכת השפעות אסדרה בהתאם לסעיף 21 לחוק עקרונות האסדרה, תשפ"ב-2021. בדף תזכיר החוק באתר "תזכירים" מופיעה הערה בלתי-מנומקת לפיה הפרסום אינו נחשב רגולציה לפי החלטת הממשלה ". לטעמנו על פני הדברים כן מדובר ב"רגולציה" בהתאם להחלטה מספר 4398 של הממשלה מיום 1.232018.2 כפי שתוקנה בהחלטת ממשלה 218 מיום 8.1.
4. אנו סבורים לכן כי על משרד האוצר לפרסם דוח הערכת השפעות אסדרה, ולחילופין – להבהיר ולנמק מדוע אין מדובר ב"רגולציה" לפי החלטות הממשלה האמורות.

הערה ראשונה: הפורום סבור כי יש לאסור על פעילות מסורסת ולהתיר פעילות מלאה ופתוחה בלבד תוך שמירת האפשרות לניוד מלא של הנכסים.

5. לגופו של עניין, נתייחס להלן להצעה שבתזכיר לתקן את סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"), ולקבוע כי הבנקים יהיו רשאים לעסוק גם בשמירה, ניהול, קניה ומכירה של מטבעות וירטואליים.
6. הפורום הראה בסדרה של מחקרים כי הבנקים הגדולים, שלא היתה להם כל מניעה עד היום לעסוק בעצמם במטבעות וירטואליים, לא עשו כן. במקביל, הבנקים מערימים קשיים על כל פעילות הקשורה במטבעות וירטואליים וזאת למרות הוראות נב"ת 411, התבטאויות של המפקח על הבנקים בנושא, ושבעה חודשים של "שולחנות עגולים" אותם אירח הפיקוח על הבנקים, במשרדיו, על מנת לפתור בעיות אלה ללא הצלחה.
7. יתרה מכך, גם במדיניות אותה פירסמו הבנקים, המאפשרת לחלק קטן מהלקוחות לפעול בתחום, ניכרת העדפה מופגנת לפעילות בשיטה המסרסת את השוק, מותירה אותו נכה, ומונעת מאזרחי ישראל ליהנות מהיתרונות והמובילות הטכנולוגית של מהפכת הקריפטו – השיטה המכונה "גן סגור" שלא מאפשרת את ניוד הנכסים ושומרת עליהם אצל אותו הבנק בלבד ללא יכולת תחרות אמיתית.

התייחסות לתזכיר חוק בנקאות - נובמבר 2025(56270501.2025)

8. בשיטת "גן סגור", הבנקים מאפשרים ללקוחותיהם לרכוש מטבעות דיגיטליים מספק מורשה, אך לא לעשות בהם שימוש עצמאי או לנייד אותם – קרי, הלקוח אינו יכול לקבל את המטבעות לארנק בניהולו, לא יכול להעביר אותם לספק מורשה של שירותים פיננסיים, ולא יכול להעביר אותם לצדדים שלישיים (כאמצעי תשלום). הלקוח יכול רק לשמור את המטבעות אצל ספק השירות שאיתו עובד הבנק, ולאחר מכן למכור את אותם המטבעות ולקבל את התמורה בשקלים בחשבונו.
9. שיטה זו לא מאפשרת לעשות דבר עם המטבעות הדיגיטליים. יצוין, כי בישראל תעשייה עניפה בתחום, המפתחת את תחום המטבעות הדיגיטליים העולמי, מעסיקה 346,3 עובדים, ב-161 חברות. תעשייה זו סובלת רבות מהניסיון להנחיל "גן סגור" ולפעול בשיטה זו שכן זה מהווה חסימה גורפת לכל עולם המטבעות הדיגיטליים המתפתח.
10. מהטעמים הללו, ברור לנו כי הפעילות היחידה של הבנקים בתחום תהיה פעילות כזו של "גן סגור" שלא תאפשר את ניווד הכספים.
11. בנוסף חשוב לציין, שכבר היום מתאפשר לבנקים הגדולים להציע ללקוחותיהם מסחר בתעודות סל העוקבות אחר מטבעות דיגיטליים כחלק מהפעילות בניירות ערך.
12. . אנו סבורים כי אם המחוקק בוחר לשנות את סעיף זה עליו להדגיש בראש ובראשונה שכל מסחר במטבעות דיגיטליים מבוצרים חייב שיהיה כזה המאפשר כל סוג של מסחר, ולא רק בשיטה המכונה "גן סגור", שמהווה הרס של התעשייה, ופוגעת בצרכנים, כל זאת כמובן, בכפוף לנהלים של איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור.
13. . כלומר יש לוודא שהלקוח יוכל לקבל את המטבעות (לארנק שלו ו/או לחשבונו אצל ספק שירות פיננסי אחר), בדיוק כפי שנעשה לדוגמה בתחום ני"ע. הרי לא יתכן כי אדם הקונה ני"ע לא יוכל להעביר את אותם הני"ע לבנק, או משמורן אחר, ויוכל לבצע זאת רק בדרך של מכירתם, ורכישתם מחדש במקום אחר. זוהי דרישה מקוממת שראוי שהמחוקק יבהיר כי אסור שתקיים

הערה שניה: הפורום סבור כי על מנת לקדם את התחרות יש להגן על הבנקים הקטנים והזעירים ולאפשר להם לפתח את השירותים בתחום לפני כניסתם של הבנקים הוותיקים לתחום (שממילא טרם נכנסו לתחום)

14. יצוין, כי עד היום לא היתה שום מניעה לבנקים לפתח שירותי מסחר בקריפטו.
15. עם זאת, ומהיכרות עם התחום, ולאור העיסוק ארוך השנים ומסקנות הועדה הציבורית אותה הקמנו, אנו סבורים כי אי פיתוח שירותי מסחר בקריפטו בבנקים נובע מבעיית התחרות והריכוזיות הגבוהה בשוק הבנקאות
16. למעשה, אין לבנקים כל לחץ תחרותי, המעודד אותם לפתח שירותים חדשים, או ללמוד נושאים שונים.
17. על כן, על מנת לפתח את התחום ולאפשר תחרות, סבור הפורום שהנכון יהיה לקבוע, שלמשך תקופה של 5 שנים, יוכל לעסוק בפעילות במטבעות וירטואליים רק "בנק זעיר" כהגדרתו בתזכיר, וזאת מכיוון שבפעול רק אסדרה כזו תוביל לפיתוח אמיתי של שירותים בתחום בישראל, ואילו המוצע בתזכיר כעת – נחית מכה אנושה על תחום המטבעות הוירטואליים בישראל שכן מצד אחד אותם בנקים גדולים משמשים כספק השירותים הבלעדי של אותם גופים המורשים לפעול היום במטבעות דיגיטליים ומצד שני הבנקים מבקשים להתחרות באותם הגופים .
18. נפרט כעת מדוע השימוש של הציבור במטבעות וירטואליים מתחלק בפועל לשלושה אפיקים: שימוש במטבעות דיגיטליים כחלק מפעילות עסקית, גיוס הון ויצירת חברות טכנולוגיה מתוחכמות המאפשרות ליצור את העתיד הפיננסי של ישראל והעולם, השקעה גרידא על ידי יחידים ואחזקה ופעילות במטבעות עצמם על ידי יחידים.

19 במצב הקיים, מי שמתייחס למטבעות הוירטואליים כאפיק השקעה בלבד, יכול לקבל מענה גם בבנקים ובמוסדות פיננסיים אחרים באמצעות רכישת ניירות ערך ש"עוקבים" אחרי השווי של מטבעות וירטואליים, בהם קרנות סל. בהתאם כבר כיום, מי שמבקש לפעול באופן פסיבי, שלא מפתח את כלכלת ישראל ולא תורם לה דבר, יוכל לפעול בשוק.

20 במקביל, הבנקים צפויים להמשיך ולנצל את כוחם התחרותי, על מנת למנוע מלקוחות לפעול באמצעות הנשפי"ם הקיימים. כפי שהבהירה פקידת בנק לאומי בפנייה המצורפת למכתב זה "...למה לך להעביר כסף לביטס אוף גולד, אנחנו פותחים כזה שירות עוד מעט אצלינו" ..

21 **בפועל, אי מתן הזדמנות כיום לבנקים הוותיקים לא רק שלא ירחיב את האפשרות לפעול בתחום, אלא צפוי לפגוע קשות בצרכנים וביכולת של המשק לפתח פעילות שמבוססת על מטבעות וירטואליים. נסביר להלן מדוע.**

22 כפי שהבהרנו לעיל, הבנקים הישראליים בפועל לא יתנו שירותים מלאים של ממש בתחום המטבעות הוירטואליים אלא רק שירותי "גן סגור". הצרכן יוכל לרכוש מטבעות וירטואליים אך ורק בתנאי, שהמטבעות יוחזקו בכל עת אצל הבנק, תוך שהצרכן יכול רק להורות למכור אותם ולקבל את התמורה בשקלים. הצרכן לא יוכל להוציא את המטבעות מ"הגן הסגור" של הבנק, ולהשתמש במלוא הפונקציונליות של המטבעות (דוגמת העברתם ושימוש בהם כאמצעי תשלום).

23 פעילות כזו של הבנקים לא תוסיף דבר מבחינה מהותית לאפשרויות שזמינות כבר כיום לצרכנים. מי שמסתפק בשירותי "גן סגור", מתייחס בפועל למטבע הוירטואלי כאפיק השקעה בלבד. מי שזהו כל מבוקשו – יכול כאמור ממילא לרכוש גם כיום ניירות ערך ש"עוקבים" אחרי השווי של המטבע הוירטואלי.

24 בה בעת, תוך ניצול הכוח שיש לבנקים, הם כן יצליחו בוודאי להעביר אליהם את החלק הארי של פעילות הצרכנים שמקבלים כיום שירות מנותני השירותים הפיננסיים המוסדרים. החלק הארי של הצרכנים, הוא צרכנים שלא דווקא רוכשים מטבעות וירטואליים מתוך כוונה מראש להחזיק אותם בשלב כלשהו בארנק פרטי או להעביר אותם לאחר. בשים לב לכוחם של הבנקים כמו גם לקשיים שהם מערימים כאמור על מי שמקבלים שירות מספקי השירותים הפיננסיים המוסדרים, החלק הארי של הצרכנים שמקבלים כיום שירות מספקי השירותים הפיננסיים המוסדרים, יעבור לקבל את השירות מהבנקים למרות מגבלות "הגן הסגור"

25 התפתחות צפויה זו עלולה לפגוע בעצם יכולתם של ספקי השירותים הפיננסיים המוסדרים להמשיך לפעול ולספק שירותים במטבעות וירטואליים, והיא כמובן גם תימנע מ"בנקים זעירים" חדשים להיכנס לתחום ולהציע את שירותיהם. זאת מכיוון שכל מי שאינו אחד הבנקים הגדולים ימצא עצמו מספק שירות רק לאותם צרכנים שמראש יודעים שבכוונתם להשתמש במטבעות (ולא רק להשאיר אותם במשמורת על מכירה) ואשר נכונים להתמודד עם הקשיים שמערימים הבנקים.

26 התוצאה תהיה בבחינת "בא לברך ונמצא מקלל" – לא הרחבה של היצע השירותים בתחום המטבעות הוירטואליים ולא בתחרות בתחום, אלא פגיעה **קשה** בתחום ובמשק כולו תוך יצירת מונופול נוסף מצד הבנקים הגדולים.

27 הפורום סבור לפיכך שהנכון הוא לקבוע שלמשך תקופה של 5 שנים מכניסת הרפורמה לתוקף יוכל לעסוק בפעילות במטבעות וירטואליים רק "בנק זעיר" כהגדרתו בתזכיר כמו כן, וכבר ביחס לבנקים הזעירים, יש לקבוע שעיסוק של בנק במטבעות וירטואליים לא יוכל להיות בדרך של "גן סגור", אלא **רק** תוך מתן אפשרות ללקוח לקבל לרשותו את הנכס שרכש באמצעות הבנק ע"י נידוד של הנכסים לארנקו הפרטי או לכל גוף מורשה אחר שיבחר (בדיוק כמו במקרה של ניירות ערך), וזאת על מנת להבטיח שירותים מלאים שאכן יקדמו את הפעילות במשק.

28 אנו מודים לכם על תשומת הלב ועומדים לרשותכם לכל בירור ועניין.